Gemeente Amsterdam

Directie V&OR

Portefeuillehoudersoverleg Verkeer & Vervoer

Agendapunt:	Beleidskader Ruimte voor de Voetganger
Onderwerp:	Kennis te nemen van het vervolgproces m.b.t. beleidskader Ruimte voor de Voetganger
Doel agendering	Ter bespreking / ~~Ter kennisneming~~ / ~~Ter advisering / Presentatie~~
Gevraagde beslissing:	**1. Kennis te nemen van de binnengekomen inspraakreacties op beleidskader Ruimte voor de Voetganger, zoals opgenomen in de Nota van Beantwoording.** **2. Kennis te nemen van het voornemen om het aangepaste beleidskader ter vaststelling voor te leggen aan het college van B&W.** **3. Kennis te nemen van het voornemen om per 1 januari 2027 bij terrassen, winkeluitstallingen en alle andere vergunde objecten en bouwwerken minimaal 2 meter vrije doorloop te hanteren, conform dit beleidskader.**

Korte toelichting:

Bestuurlijke achtergrond

- In 2011 is voor het eerst sinds lange tijd expliciet politieke aandacht gevraagd voor het belang van de voetganger met het aannemen van initiatiefvoorstel “De Voetganger Keizer – meer ruimte voor de Amsterdamse tweevoeter” (GroenLinks) in de Amsterdamse gemeenteraad.
- In 2017 is het Beleidskader Verkeersnetten vastgesteld met daarin het Plusnet en Hoofdnet Voetganger. In datzelfde jaar maakte R&D een leidraad voetgangersruimte met richtlijnen voor voetgangersruimte die integraal zijn overgenomen in de leidraad van de CVC. Sindsdien worden deze richtlijnen gehanteerd bij herinrichtingen om méér ruimte te maken voor de voetganger (1,80 als minimaal uitgangspunt ipv 1,50).
- In de Agenda Autoluw (2020) zijn twee voetgangersmaatregelen opgenomen. We hebben bewust gekozen om hiernaast geen apart uitvoeringsprogramma voetganger te maken. De belangen van de voetganger spelen in alle projecten in de openbare ruimte, de meeste winst is te behalen bij integrale herinrichtingen en bij het (opnieuw) vergunnen van objecten (zie AD3). Daarnaast draagt bijvoorbeeld ook het beter faciliteren en handhaven van fietsparkeren bij aan meer ruimte voor de voetganger. Vanuit Programma Fiets zijn hier de afgelopen jaren grote verbeteringen gerealiseerd, onder andere in De Pijp (Zuid), rondom de Hallen (West), rondom de Rode Loper (Centrum) en binnenkort met de opening van fietsenstalling Leidseplein (Centrum).
- Het beleidskader Ruimte voor de Voetganger is mede gebaseerd op een amendement dat is aangenomen bij de Agenda Amsterdam Autoluw (2020), waarin het oorspronkelijke minimum van 1,80m vrije doorloopruimte is opgehoogd naar zo veel mogelijk 2,00 m vrije doorloopruimte. De exacte tekst in de Agenda Amsterdam Autoluw luidt nu als volgt: *“Met het beleidskader Ruimte voor de Voetganger borgen we dat bij herinrichtingen zoveel mogelijk 2 meter of meer vrije doorloopruimte voor voetgangers komt. Waar het druk is, willen we meer ruimte voor de voetganger realiseren. Het kader biedt daarvoor handvatten, afhankelijk van het aantal voetgangers.”*

AD1 Kennis te nemen van de binnengekomen inspraakreacties op beleidskader Ruimte voor de Voetganger, zoals opgenomen in de Nota van Beantwoording.
Het kader is vrijgegeven voor inspraak op 17 februari 2020, dus vóór de eerste intelligente lockdown. We hebben de inspraak na het instellen van de lockdown verlengd tot 17 april. Daarna is behandeling in de raad uitgesteld vanwege de onzekerheden rondom de impact van het coronavirus. Daarover is de raad geïnformeerd.

Op het concept beleidskader hebben we 133 inspraakreacties ontvangen en adviezen van elk van de 7 stadsdelen. Bewoners vinden het kader niet ambitieus genoeg; ondernemers maken zich zorgen over de gevolgen van het kader voor hun terrassen en daarmee hun omzet en hun voortbestaan. Ondernemers hebben in groten getale gereageerd (+/- 90 reacties). Veel insprekers vragen om het beleidskader te vertalen naar concrete uitvoeringsstappen. Die concrete vervolgstappen volgen onder andere via maatregelen uit de Agenda Amsterdam Autoluw.

AD2 Kennis te nemen van het voornemen om het aangepaste beleidskader ter vaststelling voor te leggen aan het college van B&W.
Het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' bevat normen voor de benodigde vrije doorloopruimte voor voetgangers. Het beleidskader formaliseert daarmee de normen uit de bestaande 'Leidraad Voetgangersruimte' die onderdeel uitmaakt van de Leidraad CVC. Nadat het beleidskader is vastgesteld door de raad dient dit ook als basis voor het verlenen of weigeren van vergunningen voor het plaatsen van straatmeubilair en bouwwerken/objecten op het trottoir (terrassen, nutskasten, mupi's, winkeluitstallingen, bloembakken, geveltuinen, etc.). De regels die de stadsdelen op dat vlak nu hanteren, waarbij veelal 1,50 meter vrije doorloop wordt aangehouden, komen daarmee te vervallen.

We stellen deze normen bestuurlijk vast, in tegenstelling tot normen voor breedte van bijvoorbeeld fietspaden. Dit is nodig omdat de vrije ruimte op het trottoir niet alleen in de ontwerpfase beschermd moet worden maar juist ook in de gebruiksfase, wanneer er in de loop van de tijd steeds meer objecten vergund / geplaatst worden. Hiermee is de ruimte voor de voetganger kwetsbaarder dan ruimte voor fiets, auto of OV: niemand plaatst een terras, een nutskast of een container op het fietspad. Dit beleidskader moet kortom voorkomen dat de vrije ruimte die tijdens de ontwerpfase gecreëerd wordt voor de voetganger in de jaren daarna wordt volgezet met vergunde objecten.

Het beleidskader stelt ten aanzien van objecten/obstakels op het trottoir het volgende: *"(..) Daarbij geldt dat de norm per straattype de gewenste minima voorschrijft, maar dat 200 cm vrije doorloopruimte overal de ondergrens is bij het (opnieuw) vergunnen van objecten, terrassen, uitstallingen, etc."* Dit is in lijn met de wens van de raad (amendement Agenda Amsterdam Autoluw) en leidt ertoe dat veel bestaande terrassen (op termijn) 0,5 meter smaller moeten worden. Het gevolg daarvan is dat er mogelijk ook terrassen zullen verdwijnen, omdat bij 2,00 meter vrije doorloop te weinig ruimte overblijft voor een terras op het trottoir, zoals gebleken is uit een eerste grove inventarisatie in stadsdeel Centrum. Zie verder AD3.

Het vaststellen van dit beleidskader is ook een voorwaarde voor concrete invulling van maatregel 8 van de Agenda Autoluw (Voetgangersvoorzieningen verbeteren op basis van het beleidskader Ruimte voor de Voetganger).

AD3 Kennis te nemen van het voornemen om per 1 januari 2027 bij terrassen, winkeluitstallingen en alle andere vergunde objecten en bouwwerken minimaal 2 meter vrije doorloop te hanteren, conform dit beleidskader.

Beleidskader Ruimte voor de voetganger schrijft het volgende voor ten aanzien van de minimale doorloopruimte:

- **De absolute ondergrens voor vrije doorloopruimte op alle trottoirs is 180cm.** Die 180 cm is geen luxe, maar een harde ondergrens. Omdat voetgangers 10-20 cm afstand houden tot gevels, stoepranden en obstakels, is 180 cm eigenlijk maar net genoeg voor twee 'standaard' voetgangers die elkaar tegenkomen en 30 cm afstand tot elkaar willen houden.

- **We streven overal naar een vrije doorloopruimte van 200 cm of meer, ook in rustige straten.**
  Daarom geldt dat 200 cm vrije doorloopruimte overal de ondergrens is bij het (opnieuw) vergunnen van objecten, terrassen, uitstallingen, etc.

- **Afhankelijk van de drukte is méér ruimte voor de voetganger gewenst.**
  Vanaf het gewenste minimum van 200 cm wordt de wensmaat verder bepaald door het (verwachte) maximum aantal voetgangers per minuut. Hoe hoger de piek, hoe meer ruimte gewenst is. Het beleidskader bevat een tabel met de gewenste breedtes afhankelijk van het aantal voetgangers per minuut.

Dit betekent dat bij integrale herinrichtingen uitgegaan wordt van de gewenste maten (1,80m vrije doorloop als ondergrens in zeer smalle profielen, 3,60m (of meer) als wensmaat voor zeer drukke voetgangersroutes). Naar aanleiding van de inspraakreacties en vanwege de grote impact die deze maatvoering kan hebben op bestaande terrassen en winkeluitstallingen stellen we voor om bij vergunningverlening standaard uit te gaan van het minimum van 2 meter vrije doorloopruimte. Enerzijds beperken we hiermee enigszins de impact op ondernemers, door bij vergunningverlening op drukke routes niet standaard uit te gaan van 3,60m vrije doorloop, daar waar dat nu veelal 1,50m is. Anderzijds maakt dit het beleid eenvoudiger uitvoerbaar: er hoeft niet overal maatwerk toegepast te worden op basis van de voetgangersdrukte, 2,00m is het uitgangspunt bij vergunningverlening.

Maatwerk is uiteraard wel mogelijk, zoals dat ook nu al gebeurt op stadsdeelniveau in de vorm van terrassenplannen. Daarbij kunnen de gewenste doorloopruimtes uit het beleidskader Ruimte voor de voetganger, gekoppeld aan het aantal voetgangers per minuut, als basis fungeren. Bij integrale herinrichting van straten dient altijd een terrassenplan gemaakt te worden, waarbij de gewenste doorloopruimtes uit het beleidskader Ruimte voor de voetganger het uitgangspunt zijn. Op drukke voetgangersroutes leidt dat er dus toe dat bij terrassen méér dan de minimale 2,00 meter doorloopruimte gehanteerd dient te worden.

Om te voorkomen dat we bestaande vergunningen moeten 'openbreken', en om ondernemers de tijd te geven zich te herstellen na de coronacrisis, wordt voorgesteld om per 1 januari 2022 gesplitste vergunningen uit te geven voor terrassen: met de bestaande doorloopruimte (veelal 1,50m) t/m 31 december 2026 en 2,00m vrije doorloopruimte vanaf 1 januari 2027. Terrasvergunningen kennen namelijk een looptijd van maximaal 5 jaar. Ook gevelbanken en winkeluitstallingen moeten per 1 januari 2027 een minimale doorloopruimte van 2,00 meter vrijhouden. Dat betekent dat er straten zijn waar op termijn de mogelijkheid voor een gevelbank of winkeluitstalling verdwijnt.

Meegezonden stukken:

1. Concept beleidskader ruimte voor de voetganger
2. Concept nota van beantwoording
3. Concept raadsbrief

Financiële consequenties	Geen
Wijze van voorbereiding:	In het voortraject richting beleidskader Ruimte voor de Voetganger zijn onder meer de stadsdeelorganisaties, R&D, de Stadsergonoom en OOV (terrassenbeleid) betrokken.
Vervolgtraject	Behandeling in het college van B&W Aanbieden ter vaststelling aan de gemeenteraad
Ingediend door	Wethouder De Vries
Behandelend ambtenaar:	[redacted]
Telefoonnummer:	[redacted]